

L'ORDINADOR I LA PARRÒQUIA

INTRODUCCIÓ

Des de fa un cert temps ens és familiar una nova eina de treball que ha revolucionat les tasques de gestió: l'ordinador. Són moltes les persones i les parròquies que ja empen habitualment aquest mitjà que la tècnica moderna ha posat al nostre abast. Però no tot són avantatges, com ho demostra la quantitat de problemes que generen quan hom es troba indefens i impotent davant certes "reaccions" de la màquina.

Recordo la situació d'un rector de parròquia que després d'instal·lar l'ordinador, em trucà desesperat dient-me: "connecto l'aparell, i no em fa res de res". La situació era còmica, doncs no tenia instal·lat cap programa informàtic i esperava que "màgicament" l'ordinador li dictés la feina.

El motiu d'aquest article es obrir als lectors les possibilitats que els mitjans informàtics ofereixen a les parròquies, per perdre'ls la por, i alhora per "desmitificar" que amb aquestes eines ho podem fer tot.

LES FUNCIONS PARROQUIALS

La tasca administrativa d'una parròquia es centra en les distintes anotacions d'activitats sacramentals, catequètiques, grups parroquials, i comptabilitat. Són dades que el tenir-les enregistrades en l'ordinador facilitarien la funció de recerca, de llistats i de moviments (altes i baixes). Tan és així que han estat molts el mossens que hi han dedicat forces estones ha introduir a l'aparell totes les dades baptismals, matrimonials, de confirmació, de defuncions, etc. Gran ha estat la sorpresa, degut a la vertiginosa velocitat d'evolució del camp informàtic, que a dos o tres anys vista, han hagut de canviar l'ordinador per un de majors prestacions i amb nous programes més adients i fàcils d'emprar, així com amb més possibilitats, i tota la feina passada ha quedat en orris. Hores i hores perdudes que no han tingut l'eficàcia pràctica que hom esperava. Això és el pa nostre de cada dia. I són moltes les consultes que em fan de com poden traspasar la feina feta al nou mitjà, no essent sempre possible o només reservada a especialistes.

Volia aprofitar ací donar el meu punt de vista que, com a rector de parròquia i entès en el món informàtic, crec que val la pena tenir en compte.

BAPTISMES, CONFIRMACIONS, DEFUNCIONS I MATRIMONIS

Normalment, les dades baptismals només s'utilitzaran per extreure una còpia, a l'edat que el batejat necessiti la partida per confirmar-se o casar-se, es a dir, que si introduïm ara dites dades, seran útils d'ací catorze o vint-i-cinc anys. Cal pensar que per aquells anys, els sistemes informàtics hauran canviat tant que el que nosaltres em introduït serà part de la prehistòria tècnica i ningú farà servir els programes i tècniques que actualment tenim. Si a més som conscients que se'ns demana el llibre de baptismes per escrit, multipliquem la feina inútilment. Dit d'altre manera, és absurd i una gran pèrdua de temps fer el que alguns rectors han intentat de posar dins l'ordinador els arxius parroquials, perquè la seva utilitat pràctica serà tant minsa que no compensa. Veient alhora que són molts els programes que surten al mercat per portar la gestió parroquial, on les dades que empen aquests distintes programes no són compatibles, implica que tot el que hem teclejat a l'ordinador quedarà obsolet a curt termini.

Distint seria el meu judici, si el bisbat, amb visió de futur, es decidís per un d'aquests programes o confeccionés un de propi, vàlid per totes les parròquies, perquè així en distintes versions futures, portés incorporat el poder "importar" les dades antigues al nou sistema,

tenint així un “estàndard”, i assegurant que tot el que se està fent en les distintes parròquies no quedés en no res. Ara per ara això, no es dona.

El mateix que he dit pels bateigs, cal aplicar-ho als altres sagraments, pensant en la seva utilitat a llarg termini: tal i com està ara el panorama, sincerament crec que no val la pena perdre temps en introduir els distintos arxius parroquials en els ordinadors de les parròquies. Cal afegir que en els bisbats encara es demana una còpia dels llibres dels sagraments per escrit, els quals fotocopien, microfilmen o teclegen. Tot el que piquem a l'ordinador no els hi serveix encara de res. No està pensada la infraestructura dels bisbats per a les noves tecnologies, i això fa que mentre no decideixin un “estàndard” informàtic per a la transmissió de dades, tota la feina que es faci per particulars és en debades.

Tanmateix, per a ús personal del rector, y no pensant en el futur a llarg termini, sinó en l'activitat present de la parròquia, crec que és bo tenir enregistrades les dades baptismals, de confirmació, de defuncions, etc., «actuals» per a poder extreure estadístiques, per a poder enviar missatges o cartes anunciant distintos actes parroquials als pares de la catequesi, als nois de confirmació, als esposos que s'han casat a les nostres parròquies, per a felicitar-los els dies de les seves onomàstiques, dels seus aniversaris, etc. És a dir, sempre i quan un rector hagi d'emprar *més d'una vegada* en la seva tasca parroquial les dades mencionades l'ordinador ofereix una bona eina de treball, i ens estalvia temps.

Sintetitzant aquest apartat: no val la pena teclejar els arxius parroquials passats per tenir-los dins l'ordinador, però fora bo i convenient introduir les dades que vagin apareixent de la actual tasca parroquial, si hem de fer-ne ús posteriorment.

Els programes que permeten la gestió de les dades s'anomenen “bases de dades”, i hi han moltes de distintes en el mercat. Tenia la temptació de recomanar-ne alguna d'elles, però veient la velocitat amb que apareixen de noves i millors, aquesta recomanació quedaria obsoleta amb pocs mesos.

CATEQUESI I GRUPS PARROQUIALS

Tot el que fa referència a la catequesi, i als distintos grups parroquials —de litúrgia, el consell parroquial, els membres de l'Esplai, les confraries, etc.—, per ésser dades de consulta freqüent i que emprem habitualment per convocar, felicitar i avisar als seus membres, crec que és força útil tenir-les entrades en l'ordinador. Això ens estalviarà molta feina d'etiquetes per a cartes, de cartes personalitzades, i de consulta. Els programes que necessitem per a poder portar la gestió i el moviment d'aquestes activitats són la mateixes “bases de dades” esmentades en el apartat anterior. Moltes d'aquestes bases de dades poden fer-se a mida, i hi podem trobar en el mercat informàtic bases de dades orientades a la tasca parroquial. Personalment, encara que hi circula entre algunes parròquies una programada pel mateix autor d'aquest article, aconsello utilitzar bases de dades estàndard cara al futur de poder exportar les dades als nous programes que van apareixent en el mercat.

FULLS PARROQUIALS, CARTES I RÈTOLS

On no hi ha cap dubte de la necessitat de l'ordinador és en la tasca de processador de textos. La seva superioritat en front de la màquina d'escriure es indiscutible. Cal, tanmateix, considerar la diferència de preus. Una bona màquina d'escriure val al voltant de les 25.000 pessetes, i un ordinador s'acosta a les 300.000 pessetes. Però les prestacions en possibilitats gràfiques, per fer rètols, cartes, revistes parroquials, etc., són clarament avantatjoses. Correctors gramaticals i ortogràfics, possibilitats infinites en els tipus de lletres, colors, paginació, gràfics, etc., fan de l'ordinador una eina quasi bé insubstituïble.

Però no tot són flors i violes, perquè l'ús de l'ordinador —tots els que l'empremem amb freqüència en tenim l'experiència—, si no hi ha una ferma disciplina personal, pot portar-nos a perdre molt de temps. Quan hom vol provar distints tipus de lletres, formes de pàgines, incorporar gràfics, i tantes altres possibilitats, pot acabar perdent moltes més hores per fer una feina, que si ho teclegés a màquina directament o ho composés retallant fotocòpies. Cal, doncs, anar amb cura i fer servir l'ordinador només per allò que necessitem, per no acabar dedicant moltes més hores de les que de veritat hauríem d'emprar. ¡Quants rectors i vicaris de les nostres diòcesis passen hores i hores davant els seus ordinadors per fer un rètol convocant les catequistes o anunciant una celebració eucarística, que ho podrien encarregar a algun xicot de la parròquia o que fent-ho a mà trigarien poca estona i l'efecte final seria semblant! Aquesta és una continua, real i trista experiència de molts que treballen sense gaire seny amb el seu ordinador.

Els programes que es poden utilitzar per aquestes funcions són els processadors de textos, els programes de disseny gràfic, els editors de textos, els correctors, traductors, diccionaris, ...

COMPTABILITAT

Un altre camp on l'ordinador mostra una gran utilitat és en la gestió de la comptabilitat. Hi han distints programes en el mercat que faciliten aquesta tasca. Quasi tots ells tenen la possibilitat d'acabar de fer-los a mida de les nostres necessitats. Els entesos en programació poden utilitzar “fulls de càlcul” per a portar a terme aquesta funció. Però personalment prefereixo l'elecció de un programa de comptabilitat expressament dissenyat per aquesta tasca.

Vull fer esment de que el fi d'aquesta màquina és estalviar temps i fer la feina amb més qualitat. Faig aquesta advertència perquè no seria el primer cop que pel fet d'introduir un programa de comptabilitat, la feina que feia algun membre del consell d'economia de la parròquia de portar els comptes, fer els fulls de Germanor, etc., acaba fent-ho el mateix rector perquè és qui fa servir l'aparell i es carrega amb una tasca que ja altre portava entre mans. No és la primera vegada que passa.

INTERNET

S'ha posat de moda l'Internet. A totes hores i en tot lloc hi trobem reflexions, admiradors, comentaris sobre les seves possibilitats, i també alguns retractors, pels perills que moralment entranya. Sembla, amb la publicitat que se li ha fet, que hom que no està connectat a l'Internet no és home del nostre temps i es tanca a un món obert als cinc continents i a tots els àmbits de la vida humana. Qui s'ha passejat per Internet una estona, queda bocabadat del que hom pot trobar dins les seves pàgines WEB: videoconferències, correu electrònic, tertúlies, informació de tot tipus, diaris, compres a distància, programes informàtics, fins i tot la Bíblia en qualsevol dels idiomes, i tot el que hom es pugui imaginar i més. Encara que fos per curiositat valdria la pena que tothom pugui tenir l'experiència de passejar-s'hi una estona. Cal saber com és el món d'avui de les telecomunicacions i els possibles efectes del fenomen de la globalització o mundialització.

Però a nosaltres ens interessa ara les possibilitats que aquesta nova eina ofereix a les nostres parròquies. Cal connectar-se a Internet? Quins avantatges té?. Voldria distingir entre curt termini i llarg termini. Ara per ara, la xarxa Internet ofereix a la parròquia la possibilitat de poder tenir un correu electrònic (e-mail), i entrar a la Santa Seu, veure que passa en bastants bisbats, obtenir l'última informació de documentació oficial del Vaticà, poder llegir molts diaris, escriure's amb altres parròquies, veure museus des de casa, i endinsar-se en el món

de la informació de tot tipus i colors. Com a dada de curiositat, si hom busca informació sobre les distintes religions, pot trobar índexs on apareixen més de cinc-centes sectes, religions, i sucedanis: catòlics, cristians, satànics, gays, i tot el que hom és capaç d'imaginar. Per tant, només aquells que necessitin d'aquesta informació els hi és útil l'Internet, sempre i quan tinguin el domini personal de no "navegar" (moure's per la xarxa) per curiositat, perquè la pèrdua de temps serà considerable. Estudiosos de qualsevol tema, capellans que es mouen en el camp de la comunicació, bisbats per oferir distints serveis, són els subjectes hàbils per a gaudir d'aquest mitjà com a eina de treball. Els altres que no entren en aquestes consideracions seran "cibernautes" que a més de perdre temps i diners i fomentar la curiositat, no els hi aportarà res de bo.

Però com ja he dit, cal distingir entre el curt i llarg termini. A llarg termini i a mida que vagi essent de domini públic l'ús de la xarxa Internet, —i no resten gaires anys— aquesta serà l'eina més barata, còmode i fàcil per a comunicar-se: notificacions del bisbat, comunicacions entre parròquies, avís d'horaris de misses i altres celebracions parroquials, correu electrònic, i mitjà per tenir una base de dades dels llibres sacramentals de tots els bisbats. No es somniar truites, ni fer de Juli Verne, sinó que és quelcom que tenim a la cantonada i que convé no deixar passar de llarg. Els bisbats tenen una greu i urgent responsabilitat d'unificar criteris per la transmissió de dades, per facilitar la comunicació amb els rectors, per oferir distints serveis d'informació, i tantes altres possibilitats que aniran apareixent amb el temps. És un repte que té l'Església i tots els bisbats, dels quals alguns són pioners —entre els que no es poden comptar els del nostre país—. Així doncs, a llarg termini, caldrà que tothom posseeixi l'Internet (encara que la fisonomia futura serà una mica diferent de com ara la coneixem), com actualment gaudim del telèfon.

Resumint, Internet: per ara no, a menys que sigui per estudiosos i gent que es dediqui al món de la comunicació, però en un futur proper sí, i tots.

PERIFÈRICS:

Els perifèrics són aparells que es connecten a l'ordinador per facilitar la comunicació amb el món exterior. Tenim així les *impressores*, que passen a paper el que veiem en les pantalles dels nostres ordinadors; els "*scanners*" que són capaços de traspasar la informació de paper escrit dins l'ordinador, estalviant la feina de teclejar; els *micròfons* i *altaveus*, que poden fer parlar la màquina, i fins i tot —encara que no és de gran fiabilitat actualment— reconèixer la pròpia veu i transcriure-la en qualsevol processador de textos. Existeixen molts altres perifèrics però no són d'interès per aquest article.

Voldria fer un comentari pel que respecta a les impressores. Actualment es discuteixen el mercat dues tecnologies distintes: les impressores de tinta i les làser. Les impressores d'agulles són ja part d'un passat gloriós, però encara poden fer servei cara a imprimir etiquetes. Si hom ha d'escriure molts folis, normalment en blanc i negre, com articles i revistes, és millor la impressora làser. Però si es tracta de rètols, amb la possibilitat de color, fulls de propaganda i de trobades, etc., és millor les impressores de tinta. És bo saber que la impressió làser, per ser un carbó enganxat al paper, amb el temps (molts anys) i amb el moviment del paper pot desaparèixer sense deixar marca, perdent així l'escriptura, mentre que les impressores de tinta, pel fet d'impregnar el paper de tinta, encara que s'aclareixi amb el temps, no desapareix la lletra. Aquesta consideració està feta en vista als arxius parroquials, que si volem que restin per a la història, caldrà emprar la tinta, abans que el làser.

MORALITAT.

Afegeixo aquest apartat per honradesa professional, i com a ressò del que es diu en un del punts del Concili Provincial Tarraconense:

n. 89: El Concili Provincial Tarraconense demana que es recordi en la predicació i en la catequesi ordinàries que:

a) és contrari al manament de no robar: pagar salaris injustos; executar treballs mal fets i cobrar-los com a bons; *defraudar en el comerç*; malversar els béns, tan privats com socials; *apropiar-se dels béns socials d'una empresa i usar-los privadament*; corrompre's, els funcionaris, en el judici, les decisions i l'ús respecte als béns públics; defraudar fiscalment; especular, sia apujant els preus a partir de la ignorància o de la misèria dels altres, sia canviant artificialment l'estimació dels béns amb vista a treure'n avantatge en detriment d'altri. ...

La pirateria informàtica (copiar programes i instal·lar-los sense comprar-los ni pagar les degudes llicències) és una pràctica habitual entre molts dels que es mouen en el món dels ordinadors personals. Si hi afegim la picaresca pròpia de la condició mediterrània obtenim uns resultats de pirateria que són per escandalitzar qualsevol. Tothom ho fa! Amb els preus que tenen no hi ha qui ho compri! i altres afirmacions d'aquest estil faciliten l'autojustificació fins a perdre qualsevol escrúpol sobre la moralitat (o millor dit, immoralitat) de la qüestió.

Cal distingir, per a una correcta valoració moral de la còpia de programes, entre el que s'anomena *freeware*, el *shareware*, i qualsevol altre programa de venda en el comerç. El *freeware* són programes informàtics que els mateixos autors deixen en lliure circulació perquè els emprin tots els que vulguin, sense necessitat de pagar res. Són gratuïts. Aquests es poden copiar, i normalment es troben en bases de programes en Internet, o en CD Roms de revistes que els ofereixen al públic en general. El *shareware* és una modalitat de vendre programes prèvia prova del mateix per part de l'usuari. Es troben també en les bases de programes d'Internet i en CD Roms de moltes revistes. Els autors d'aquests programes els mostren al públic i deixen el seu ús un nombre determinat de vegades, per tal que aquells que vulguin adquirir-los definitivament sàpiguen on s'han d'adreçar per obtenir-los. La seva còpia i ús durant el temps especificat per l'autor és lícit, però s'ha de pagar si hom l'empra habitualment en el seu ordinador. Cas que no es pagui, ningú s'adona, però no per això deixa de ser immoral.

Per últim hi han els programes de venda en comerços. És evident que la seva còpia és immoral perquè danya els drets d'autor i el mateix comerç. Però caldria fer una petita observació, tanmateix important, per a valorar correctament la seva moralitat. Alguns autors o cases informàtiques deixen una versió més o menys acabada i desprotegida per a la còpia entre particulars. Són versions anomenades «beta» —en procés de proves— o «demos» —programes de demostració—. Això fa possible que molts particulars emprin aquests programes que després seran, pel seu ús generalitzat, els que encapçalin el mercat. És alhora un recurs publicitari que les empreses fan servir malgrat no ho diguin públicament, però de fet es dona. Quan s'utilitzen per ús personal i no hi ha cap guany comercial (com podria ser publicar un llibre, una revista o una partitura, o vendre rètols de publicitat o confeccionar altres programes que posem a la venda, o estalviar temps a les secretàries o als tècnics) i es té la certesa de ser una versió «beta» o una «demo», no hi ha cap problema moral en copiar-los. Però si no hi tenim la certesa de ser una versió d'aquests tipus es discuteix la seva moralitat. Si a la instal·lació del programa ens demana el número de sèrie, podem assegurar que es tracta d'un programa comercial que requereix la seva respectiva llicència d'ús. Tanmateix no hi ha cap dubte que usar-los amb repercussions comercials és sempre immoral si no es paguen les degudes llicències.

Joan Costa Bou, rector i enginyer en Telecomunicacions.

27-11-97